

Alexandr Veliký a helénizace Starověkého blízkého východu

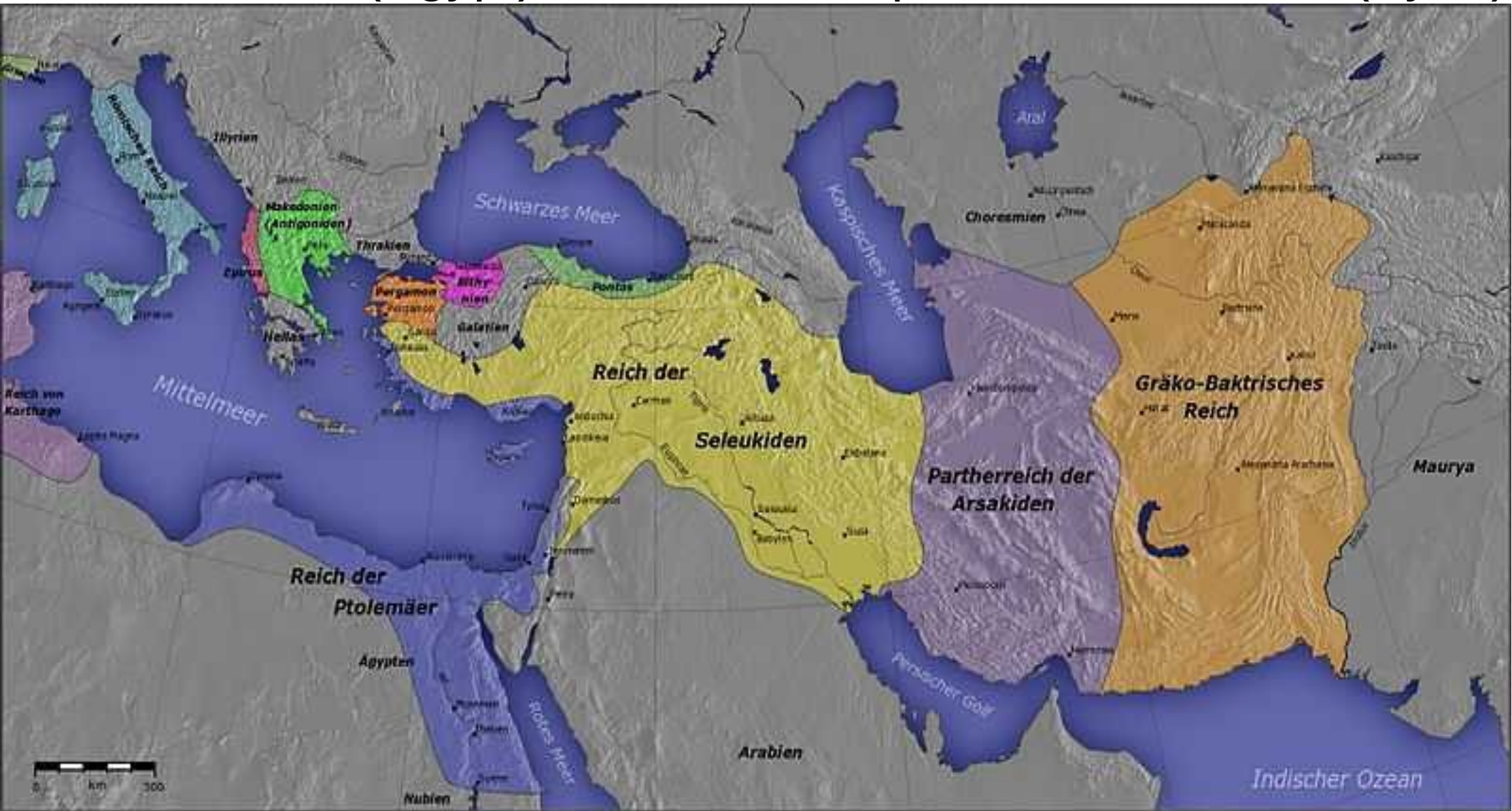
356-323 př.n.l.

Diadochové (Alexandrovi generálové): nástupnická helénistická království

Země Izraele je ve 3.-1. stol. v silovém poli

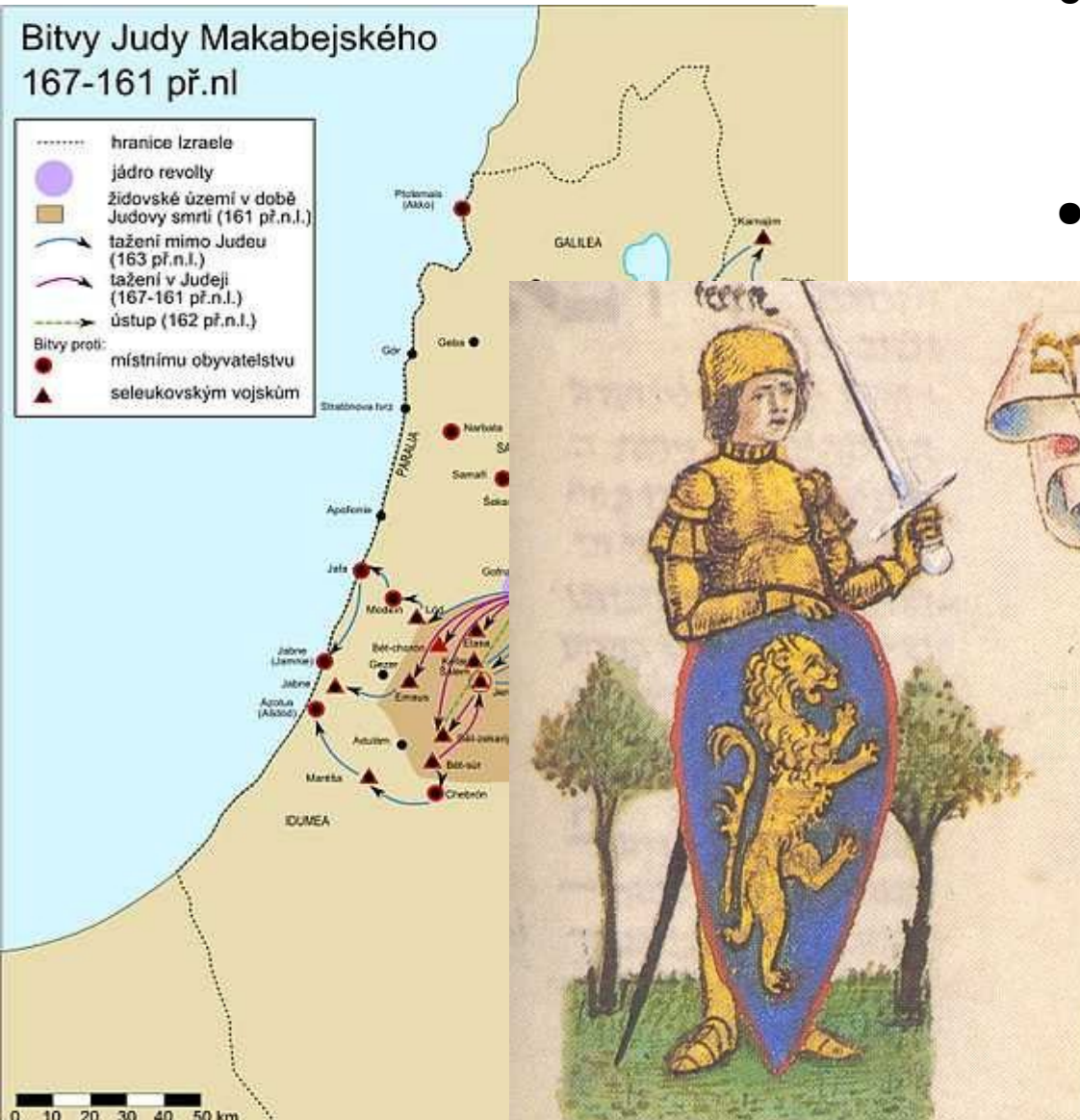
Ptolemaiovců (Egypt) a od roku 200 př.n.l. Seleukovců (Syrie)

Makabejci neboli Hasmonejci (2.-1. stol. př.n.l.)

kněžská rodina z venkovského Modiin stanula roku 176 v čele povstání proti helénizačnímu tlaku Seleukovců. Na sto let se stali vládnoucí dynastií židovského státu, postupně byli zcela helénizovaní a vnitřně rozhádaní.

- - Juda syn Matitjáše, zvaný Makabi („kladivo“)
- - Jónatan bratr Judův
- Šimon bratr Judův
- Jan Hyrkán
- Alexandr Janaj
- Salomé Alexandra
- Hyrkán a Aristobulos II.
- Antigonos

Apokalyptika: na kyvadle vzedmutých očekávání a zklamání

- Množství proudů uvnitř židovství na přelomu letopočtu rozděluje **Josephus Flavius** (*Válka židovská II*, 119nn) na:
 - - **farizeje**: zachovávat ve všedním životě Tóru
 - - **saduceje**: soustředit se na Chrám a být zadobře s vrchností
 - - **esejce**: izolace od hříšníků, blízký konec světa (apokalypsa) a nástup Božího království, kromě tvrdého jádra množství sympatizantů
 - + **radikální povstalce**: prosadit Boží království ozbrojenou akcí

Nový zákon: Ježíš Nazaretský, zaslíbený mesiáš Izraele

Evangelia: Matouš, Marek, Lukáš + Jan: vyprávění o Ježíšově životě (ze slova *euangelion* = dobrá zpráva).

- **Skutky apoštolské:** vyprávění o počátcích církve; spolu s evangeliem napsány v 70.–90. letech 1. stol. (40–60 let po ukřižování).
- **Epištoly** (Pavla, Jakuba, Jana...): korespondence v rámci začínající církve; **nejstarší část Nového zákona** z 50. let 1. stol. n.l.
- **Zjevení** (Apokalypsa) Janovo (kolem r. 95 n.l.)

Nový zákon: Ježíš Nazaretský, zaslíbený mesiáš Izraele

Kudy cesta nevede:

Ježíšovo pokušení na poušti

Přečtěte si Mt 4,1-11

"Jsi-li Syn Boží, řekni, ať z těchto kamenů jsou chleby."

"Jsi-li Syn Boží, vrhni se dolů; vždyť je psáno: 'Svým andělům dá příkaz a na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou na kámen!'"

"Toto všechno ti dám, padneš-li přede mnou a budeš se mi klanět."

Nový zákon: Ježíš Nazaretský, zaslíbený mesiáš Izraele

Počátek Ježíšova veřejného vystoupení
podle Lukáše

- **Přečtěte si Lk 4,16-44**

¹⁶ Přišel do Nazareta, kde vyrostl. Podle svého obyčeje vešel v sobotní den do synagogy a povstal, aby četl z Písma. ¹⁷ Podali mu knihu proroka Izaiáše; otevřel ji a našel místo, kde je psáno: ¹⁸ 'Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým vrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, ¹⁹ abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy.' ²⁰ Pak zavřel knihu, dal ji sluhovi a posadil se; a oči všech v synagóze byly na něj upřeny. ²¹ Promluvil k nim: "Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli."

Nový zákon

Ježíšovo „Dvojpříkázání lásky“

"Mistře, které přikázání v zákoně je největší?" ³⁷ On mu řekl: "Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí."
³⁸ To je největší a první přikázání. ³⁹ Druhé je mu podobné: 'Miluj svého bližního jako sám sebe.'
⁴⁰ Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci."

Matouš 22,36-40

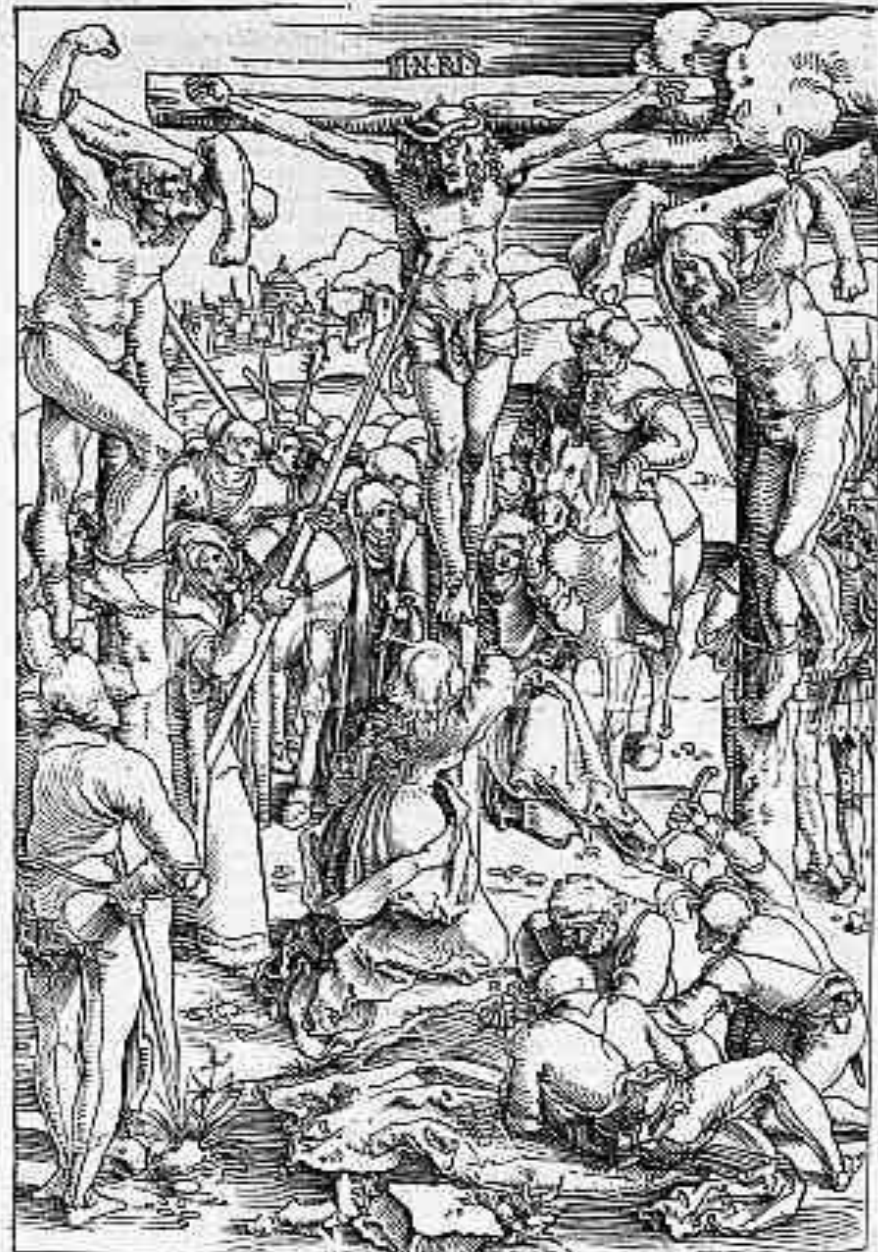
Nový zákon: Ježíšovo „Dvojpříkázání lásky“ a jeho starozákonní zdroje

5.Mojžíšova 6,4-9 Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. **⁵ Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.** ⁶ A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. ⁷ Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat. ⁸ Uvážeš si je jako znamení na ruku a budeš je mít jako pásek na čele mezi očima. ⁹ Napíšeš je také na veřeje svého domu a na své brány.

3.Mojžíšova 19, 9-20 ⁹ Až budete ve své zemi sklízet obilí, nepožneš své pole až do samého kraje a nebudeš paběrkovat, co zbylo po žni. ¹⁰ Ani svou vinici úplně nevysbíráš, nebudeš na své vinici paběrkovat spadaná zrnka; ponecháš je pro zchudlého a pro hosta. Já jsem Hospodin, váš Bůh. [...] ¹³ Nebudeš utiskovat a odírat svého druha. Výdělek dělníka, kterého si najmeš, nezůstane u tebe do rána. ¹⁴ Nebudeš zlořečit hluchému a slepému nepoložíš do cesty překážku, ale budeš se bát svého Boha. Já jsem Hospodin. ¹⁵ Nedopustíte se bezpráví při soudu. Nebudeš nadržovat nemajetnému ani brát ohled na mocného; budeš soudit svého bližního spravedlivě. ¹⁶ Nebudeš se chovat ve svém lidu jako utrhač, nebudeš ukládat svému bližnímu o život. Já jsem Hospodin. ¹⁷ Nebudeš ve svém srdci chovat nenávisť ke svému bratru, ale budeš trestat svého bližního podle práva, a neponeseš následky jeho hříchu. ¹⁸ Nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, **ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého.** Já jsem Hospodin.

Nový zákon: „Ježíš zemřel ... byl pohřben ... a třetího dne vzkříšen“

- Po krátkém veřejném působení (max. 3 roky) byl Ježíš na popud nepřátel z kruhů saduceů zatčen.
- Z rozkazu římského prokurátora Piláta byl kolem r. 30 n.l. v Jeruzalémě popraven ukřižováním.
- Brzy poté se začala množit svědectví o tom, že se s ním jeho stoupenci opět setkali, že byl vzkříšen.
- Pluralita svědectví o vzkříšení (1Kor 15,1-11; Mk 16,1-8; Lk 24).

The Three Kings of the East

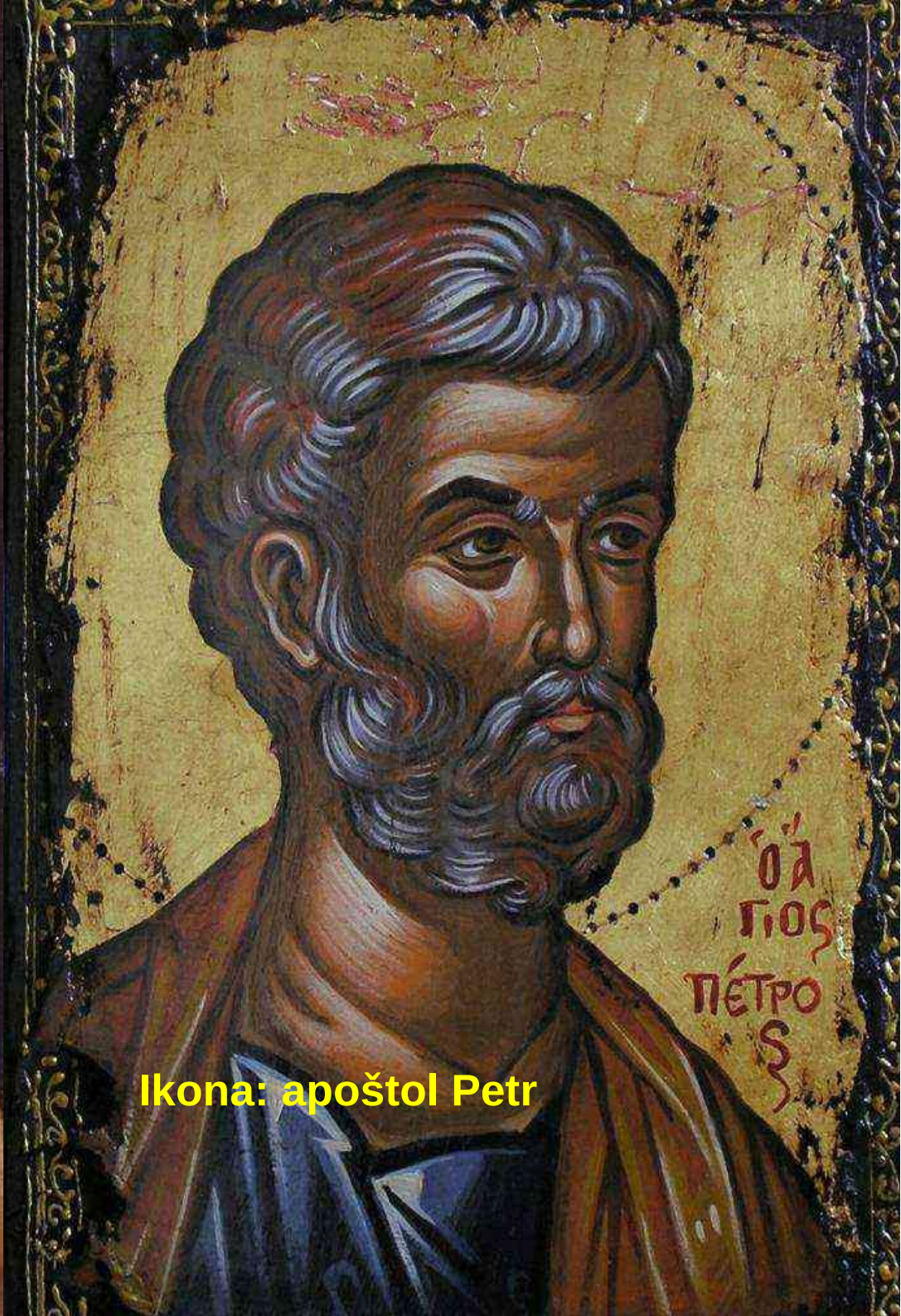
Nový zákon

Pavel: misionář národů

- Původně jako **Saul z Tarzu** byl stoupencem farizeů a rozhodným odpůrcem křesťanů.
- Po roce 40. n.l. se obrátil ke křesťanství (viz Skutky 9) a později se začal nazývat **Pavel**.
- V Antiochii a na svých cestách postupně prosadil, že **evangelium** je určeno také **pohanům**. Pohané, kteří uvěří v Ježíše Krista, jsou připojeni k Božímu lidu (= jsou spaseni) a nemusejí se napřed stát Židy.
- Někteří z přímých žáků Ježíšových s tím nesouhlasili: Ježíš je přece především *mesiáš Izraele* (viz Galatským 2, 1-14).
- V polemice s nimi Pavel vyvinul své pojetí **Boží milosti**, která je zadarmo určena pro všechny.
- Tato milost spočívá v tom, že **Ježíš svou smrtí odpykal hříchy** všech ostatních.

El Greco: apoštol Pavel

Ikona: apoštol Petr